

Міністерство освіти і науки УКРАЇНИ
Одеський НАЦІОНАЛЬНИЙ економічний університет

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності _____ 242 «Туризм» _____
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою _____ «Туризм» _____
(назва освітньої програми)

на тему: «Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності на
ринку екологічного туризму (на прикладі туроператора «Вилкове-Пелікан-
Тур»)

Виконавець:

студент 10 групи, ЦЗФН

Гордієнко Євгеній Васильович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

старший викладач

науковий ступінь, вчене звання)

Павлоцький Володимир Якович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2020

АНОТАЦІЯ

Гордієнко Є.В. «Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності на ринку екологічного туризму (на прикладі туроператора «Вилкове-Пелікан-Тур»)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 242 «туризм»
(шифр та назва спеціальності)
за освітньою програмою «туризм»
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти забезпечення ефективності господарської діяльності туристичних підприємств на ринку екологічного туризму. Висвітлено сутність та особливості розвитку екологічного туризму. Проаналізовано перелік об'єктів екологічного туризму на території України. Надано загальну характеристику туристичного оператора «Вилкове-Пелікан-Тур». Проаналізовано фінансову-господарську діяльність ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур» за 2017-2019 роки.

Запропоновано проектування та впровадження нового туристичного продукту «Еколого-етнографічними стежками півночі України», який відповідає критеріям екологічного туризму. Проведено калькуляцію майбутнього туру. Обґрунтовано економічна доцільність впровадження нового туру для туристичного підприємства.

Ключові слова: екологічний туризм, економічна ефективність, ефективність господарської діяльності, SWOT-аналіз, операційна діяльність підприємства, рентабельність, постійні витрати, змінні витрати, точка беззбитковості.

ANNOTATION

Hordiienko E.V. « Ways of increasing the efficiency of economic activity in the market of eco-tourism (on the example of the tour operator "Vilkove-Pelican-Tour"»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty _____
242 «Tourism»

(code and name of the specialty)

for the educational program _____
«Tourism»

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects ensuring the efficiency of economic activity of the tourism industry in the market of ecological tourism. The essence and features of development of ecological tourism are highlighted. The list of objects of ecological tourism on the territory of Ukraine is analyzed. The general description of the tourist operator "Vilkovo-Pelican-Tour" is given. The financial-economic activity of tour operator «Vilkovo-Pelican-Tour» for 2017-2019 has been analyzed.

The design and implementation of the new tourist product " Ecological and ethnographic trails of northern Chernihiv region", which meets the criteria of ecological tourism, is proposed. The calculation of the forthcoming tour is carried out. The economic expediency of introducing a new tour for a tourist enterprise is substantiated.

Key words: ecological tourism, economic efficiency, efficiency of economic activity, SWOT-analysis, operating activity of the enterprise, profitability, constant expenses, variable costs, break-even point.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ.	
1.1. Центри екологічного туризму в Україні.....	8
1.2. Сутність та особливості розвитку еко турів.....	13
1.3. Оцінка екологічних впливів туризму на довкілля.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВИЛКОВЕ-ПЕЛІКАН-ТУР»	
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика туристичного підприємства «Вилкове-Пелікан-Тур».....	26
2.2. Аналіз структури та динаміки доходів від операційної діяльності туроператора «Вилкове-Пелікан-Тур» за 2017-2019 роки.....	34
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур»..	43
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ІЗ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРОПЕРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВИЛКОВЕ-ПЕЛІКАН-ТУР»	
3.1. Проектування екологічного туру до заповідних районів Чернігівської області.....	51
3.2. Економічне обґрунтування проектування екологічного туру «Еколого-етнографічними стежками півночі України».....	58
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
Додатки.....	72

ВСТУП

Сьогодні в Україні існує тенденція функціонування великої кількості підприємств туристичної сфери, що спричиняє достатньо високу конкуренцію на ринку туристичних послуг. Для того, аби компанія ефективно функціонувала на туристичному ринку та отримувала високі показники рентабельності, необхідно приділити особливу увагу проблемам ефективності господарської діяльності, завдяки чому можна виявити усі подальші можливості розвитку компанії, і як результат – винайти шляхи підвищення її ефективності.

Актуальність теми, якій присвячена кваліфікаційна робота, обумовлена тим, що в сучасних умовах конкурентного середовища, задля ефективного функціонування на туристичному ринку, необхідною умовою є пошук нового асортименту послуг, та впровадження нетипової для компанії лінійки туристичних продуктів.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування можливостей підвищення ефективності діяльності туристичного оператора «Вилкове-Пелікан-Тур», шляхом проектування нового туру екологічного спрямування.

Об’єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес підвищення ефективності господарської діяльності туристичного підприємства на ринку екологічного туризму.

Предметом кваліфікаційної роботи є підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур» шляхом проектування нового екологічного туру.

Для досягнення поставленої мети в процесі написання кваліфікаційної роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розглянути теоретико-методологічні засади організації екологічного туризму;
- оцінити економічну діяльність ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур»;
- проаналізувати структуру та динаміку доходів від операційної діяльності

туроператора «Вилкове-Пелікан-Тур»;

- проаналізувати фінансові результати діяльності туристичного підприємства «Вилкове-Пелікан-Тур» за 2017-2019 рр.;

- запропонувати можливі напрями підвищення ефективності господарської діяльності туристичного оператора за рахунок впровадження нового екологічного етнографічного туру «Еколого-етнографічними стежками півночі України»;

- обґрунтувати ефективність розробки нового туру.

У процесі вивчення даної теми і підготовки кваліфікаційної роботи були використані нормативно-правові акти України, фінансова і статистична звітність ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур», окремі Інтернет-ресурси, статті з фахових періодичних видань, а також науково-практичні видання та навчальні посібники вітчизняних та зарубіжних авторів: Хумарова Н.І., Давиденко І.В., Герасименко В.Г., Нездоймінов С.Г., Дмитрук О.Ю., Сорокіна Г.О. Вишневський В.І., Любіцева О.О., Русєв І.Т., Сорокіна Г.О., Леоненко В.Б., Стеценко М.П., Возний Ю.М., Волков С.С., Черевченко Т.М., Гетьман В.І., Кукурудза М.М., Зінько Ю.В. та інші.

Методами дослідження є сукупність науково-теоретичних положень та спеціальних економічних методів. Для здійснення даного дослідження були використані методи теоретичного узагальнення, системного та статистичного аналізу. Для обробки статистичного аналізу використовувався табличний редактор Excel та програми побудови діаграм.

Практичне значення результатів, що були одержані в ході проведення кваліфікаційної роботи, полягає у можливості впровадження нового туру екологічного спрямування керівництвом туристичного оператора «Вилкове-Пелікан-Тур» задля підвищення ефективності господарської діяльності.

Тема кваліфікаційної роботи відповідає напрямам наукових досліджень кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного економічного університету.

За попередніми результатами кваліфікаційної роботи підготовлені тези доповіді на наукову студентську конференцію ОНЕУ [1]

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши основні напрямки розвитку екологічного туризму у світі, а також, беручи до уваги основні положення концепції "сталого розвитку", можемо зробити висновок, що екотуризм - це туристська діяльність, метою якої є пізнання особливостей малозмінених природних і традиційних культурних ландшафтів за умови збереження ландшафтного різноманіття. Екотуризм в Україні має розвиватися в руслі сучасних світових підходів і концепцій, особливості яких полягають у тому, що такий вид туризму не тільки задовольняє бажання спілкуватися з природою, а й мобілізує потенціал туризму на охорону природи, соціально-економічний розвиток, еколого-освітню діяльність, сприяє створенню нових робочих місць, залученню місцевого населення та підвищенню загального культурного рівня суспільства.

У проведеному нами аналізі було з'ясовано, що впровадження нового туру екологічного спрямування є додатковим резервом збільшення доходності та прибутковості, і як результат – підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Основні висновки нашого дослідження можна звести до викладеного нижче:

1. Тур. оператор «Вилкове-Пелікан-Тур» успішно функціонує на ринку туристичних послуг, спеціалізуючись на турах екологічного спрямування, переважно у м. Вилкове. Фінансова звітність підприємства за 2019 рік показує задовільні результати, які значно перевищують показники, що були отримані у попередньому році. У 2018 році туристичне підприємство отримало збиток у розмірі 19,5 тис. грн., а у 2019 році чистий прибуток становив 16,9 тис. грн. Підприємство має можливості збільшити прибутковість за рахунок розширення асортименту туристичних послуг та впровадження нових турів.

2. Тур. оператор переважно спеціалізується на внутрішньому туризмі, та розробляє тури екологічного спрямування дельтою Дунаю та до м. Вилкове. За результатами 2019 року туроператор «Вилкове-Пелікан-Тур» надав послуги 223 туристам (що складає 75,01% із загальної кількості обслугованих туристів), які обрали екологічні тури. Проте, варто зазначити, що на сьогоднішній день, у

м. Одесі, функціонує кілька відомих туроператорів, спеціалізованих на екологічному туризмі в межах області. Відповідно, має місце висока конкуренція і як результат – зниження чистого прибутку. З метою підвищення показників рентабельності, а разом з цим і привабливості пропозиції для нових клієнтів, було вирішено спроектувати новий тур до DESTINATION, на даний час відсутньої в продуктивній лінійці ТОВ «Вилкове-Пелікан-Тур».

3. Нами був розроблений тур екологічного спрямування за маршрутом «Еколого-етнографічними стежками півночі України». Для розробленого туристичного продукту нами була розрахована точка беззбитковості, яка склала 35 турів.

4. Спроектований тур, за умови його включення до асортименту туроператора «Вилкове-Пелікан-Тур», підвищить його конкурентоспроможність на ринку внутрішнього туризму. При цьому можливий обсяг додаткового прибутку від реалізації пропонованих послуг складе 55580 грн., а рентабельність діяльності із впровадження туру складе 13,3%, що значно перевищує середній показник підприємства станом на 2019 рік.

5. Отримані дані, підтверджують доцільність впровадження нового екологічного туру «Еколого-етнографічними стежками півночі України» до асортименту туристичних продуктів туристичного оператора «Вилкове-Пелікан-Тур».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордієнко Є.В. Вплив коронавірусу на розвиток екологічного туризму/ Є.В.Гордієнко //Туристичний та готельноресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та вчених, 15 квітня 2020р.:у 3х томах.-Т.3.-Одеса: Одеський національний економічний університет, 2020.-С.225-228
2. Хумарова Н.І. Деякі аспекти державного управління природними активами в Україні/ Н.І. Хумарова, Б.В. Буркинський, Г.М. Шевченко// Economic innovations.-2020. -№1(74).-С.9-18.
3. Хумарова Н.І. Основи маркетингу в еколого-інноваційному розвитку економіки вражень/ Н.І. Хумарова, О.В. Садченко//Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. - 2019.- №3.-С.26-41.
4. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навч. посіб./ О.Ю.Дмитрук. - Київ: Альтерпрес, 2004. - С. 5-10.
5. Вишневський В.І. Екологічний туризм: навч. посіб./ В.І. Вишневський.- Київ: Інтерпрес ЛТД, 2015. – С.10.
6. Конспект лекцій з дисципліни «Сільський та зелений туризм» для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм». – Полтава: ПНТУ, 2015. – С.101.
7. Павлоцький В. Я. Методика конкурентного аналізу регіональних туристичних ринків // Науковий вісник Чернівецького університету — 2012. — № 4. — С. 146–152.
8. Кравченко О. Б. Агро- і зелений туризм : навч. посіб./ О.Б. Кравченко.- Київ: КиМУ, 2007. – С. 8-11.
9. Черчик Л. М. Формування ринкових відносин у рекреаційному природокористуванні : монографія./ Л.М.Черчик. –Луцьк : ЛДТУ, 2006. – С.352

10. Олійник Я. Б. Екологічний туризм на теренах національних природних парків і біосферних заповідників України в міжнародний рік екотуризму та гір / Я. Б. Олійник, В. І. Гетьман // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Географія. – Вип. 48. – Київ : Вид.-поліграф. центр „Київ. ун-т”, 2002. – С. 5–11.
11. Смаль В. В. Світовий досвід розвитку екологічного туризму / В. В. Смаль, І. В. Смаль // Укр. геогр. журн. – 2003. – № 4. – С. 58–64.
12. Нездоймінов С. Концептуальні засади формування стратегії диверсифікації на підприємствах туристичного бізнесу / С. Нездоймінов, Н. Андрєєва // Вісник економічної науки України. — 2013. — № 2 (24). — С. 108–112.
13. Нездоймінов С.Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія/ С.Г. Нездоймінов.- Одеса: Пальміра, 2011.- С.344
14. Нездоймінов С.Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід. – Одеса: Астропринт, 2009. — С.30
15. ISSN 2410-5333 (print), ISSN 2522-1132 (online) Вісник ХДАК. Випуск 52. 2018
16. Давиденко І.В. Туристичні ресурси України для студентів І курсу всіх форм навчання спеціальності «Туризм»: навч. посіб./ І.В. Давиденко.— Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013 р. — С.85
17. Сорокіна Г. О. Екологічний туризм : навч. посіб. / Г. О. Сорокіна ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. — Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. — С.206
18. Любіцева О. О. Розвиток екологічного туризму в Україні / О. О. Любіцева, К. О. Сташук // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. / Ред. кол.: С.І. Іщук (відп. ред.) та ін. — Київ, 2002. — Вип. 53. — С.189.
19. Горішевський П. І., Васильєв В. К., Зінько Ю. Б. / Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності.//П. І. Горішевський,

- В. К. Васильєв, Ю. Б. Зінько. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. — С.148.
20. Закон України «Про туризм»: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.1995 № 324/95-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
21. Закон України «Про природно-заповідний фонд»: Постанова Кабінету Міністрів // Відомості Верховної Ради України — 1992, — №34. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
22. Герасименко В.Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / за заг. ред.. професора В.Г. Герасименка; авт. кол.: В.Г. Герасименко, С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов, І.В. Давиденко [та ін.]. — Одеса: Астропринт, 2013. —С. 304 .
23. Герасименко В. Г. Аграрний туризм як вид підприємництва: монографія / В. Г. Герасименко, С. Г. Нездоймінов — Одеса: Пальміра ,2011.— С.177 .
24. Зінько Ю.В. Проблеми зрівноваженого туризму у національних парках України / Ю.В. Зінько, В.І. Гетьман // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/zinko5.htm.
25. Дідковська Л.Г. Менеджмент: навч. посіб. / Л.Г. Дідковська, П.Л. Гордієнко. — Київ: Алерта, КНТ, 2007. —С. 516.
26. Парасій-Вергуненко І.В. Аналіз операційної діяльності підприємства: проблеми та перспективи подальших досліджень. // Міжнародний науковий журнал. Випуск 2. 2016. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://sophus.at.ua/IA_2016_2/12_parasijvergunenko_irina_analiz_operacijnoji_di.pdf
27. Зянько В.В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / В.В. Зянько, І.Ю. Єпіфанова. — Вінницький національний технічний ун-т. — Вінниця : ВНТУ, 2008. — С.83.

- 28.Березін О.В. Економіка підприємства: навч. посібн. / О.В. Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко – Київ : Знання, 2012. – С. 390.
- 29.Звіти за Формою № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» ТОВ «Вилкове-Пелікан-тур» за 2017-2019 роки.
- 30.Чумаченко, М. Г. Економічний аналіз: навч. посібник / М. А. Болюх [та ін.]; ред. М.Г. Чумаченко; Київський національний економічний ун-т. – 2.вид., перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2003. – С.555.
- 31.Управління підприємством: організаційно-економічний аспект: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Нижника, канд. екон. наук, доц.. М.В. Ніколайчука. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – С.389.
- 32.Перспективи розвитку екотуризму в Україні: навчальний матеріал онлайн.
[Електронний ресурс].- Режим доступу:https://pidruchniki.com/15291223/turizm/perspektivi_rozvitku_ekoturizmu_ukrayini
- 33.Васильєв В.П. Сільський зелений туризм в Україні: туристична бібліотека
[Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://tourlib.net/statti_ukr/vasyljev.htm
- 34.Райлян М.М. Сучасні тенденції розвитку туризму/Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції- Частина II.//
[Електронний ресурс].- Режим доступу:
http://tourlib.net/statti_ukr/rajlyan.htm
- 35.Павлоцький В. Я. Аналіз залежності рівня конкурентоспроможності туристичних підприємств від контрольованої ними ринкової частки // Економіка і управління. Науково-практичний журнал НАПКБ — 2013. — № 5. — С. 24–30.
- 36.Леоненко В.Б., Стеценко М.П., Возний Ю.М. Атлас об'єктів природно-заповідного фонду України. — Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003.- С.73.